

MUNTATZE
ELEKTRIKOAK
ETA HORIEN
MANTENTZE - LANAK

Ramon Nazabal Garmendia

Lanbide Heziketa

Aurkibidea

---

1. KORRONTE ZUZENA

1.1. ZIRKUITU ELEKTRIKOA.....	7
1.1.1. Sorgailua.....	7
1.1.2. Hargailua.....	7
1.1.3. Linea.....	7
1.2. ZIRKUITU ELEKTRIKO BATEKO MAGNITUDEAK	8
1.2.1. Tentsioa	8
1.2.2. Intentsitatea	8
1.2.3. Erresistentzia.....	9
1.2.4. Dentsitatea	10
1.3. OHM-EN LEGEA.....	10
1.4. POTENTZIA ELEKTRIKOA	11
1.4.1. Errendimendua.....	12
1.5. ENERGIA ELEKTRIKOA	12

---

2. BABES-TRESNAK

2.1. SARRERA.....	15
2.1.1. Instalazioak babesteko	15
2.1.2. Pertsonak babesteko	15
2.2. FUSIBLEAK.....	16
2.2.1. Fusiblea.....	16
2.2.2. Fusible-etxea	16
2.3. ETENGAILU TERMIKOA.....	17
2.4. INTENTSITATE-ERRELEAK EDO ERRELE TERMIKOAK	17
2.5. ETENGAILU MAGNETIKOA	18
2.6. ETENGAILU MAGNETOTERMIKOAK.....	19
2.7. ETENGAILU DIFERENTZIALAK.....	19
2.8. LURRERAKO KONEXIOA.....	21
2.8.1. Lur-konexioko pika	21
2.8.2. Lurrerako linea	21
2.8.3. Lurrerako linea nagusia.....	21
2.8.4. Gailuetara doan lurrerako edo babeserako linea	21
2.9. INSTALAZIOETAKO EROALEEN KOLOREAK	21

3. KORRONTE ALTERNOA

3.1. DEFINIZIOA	23
3.2. KORRONTE ALTERNO SINUSOIDALAREN SORRERA.....	24
3.3. KORRONTE ALTERNOAREN OINARRIZKO ZENBAIT BALIO	25
3.3.1. Aldiuneko balioa.....	25
3.3.2. Balio maximoa.....	25
3.3.3. Batez besteko balioa.....	26
3.3.4. Balio efikaza	26
3.4. KORRONTE ALTERNO BATEN ADIERAZPEN BEKTORIALA. FRESNEL-EN DIAGRAMA.....	27
3.5. KORRONTE ALTERNOAREN EFEKTUAK	28
3.5.1. Bero-efektua	28
3.5.2. Efektu magnetikoak	28
3.5.3. Efektu kimikoak.....	29
3.5.4. Efektu fisiologikoa	29
3.6. KORRONTE ALTERNOKO HARGAILUAK	29
3.7. ERRESISTENTZIA HUTSEZ OSATUTAKO ZIRKUITUA	30
3.8. INDUKZIO HUTSEZ OSATUTAKO ZIRKUITUA.....	31
3.9. KAPAZITATE HUTSEZ OSATUTAKO ZIRKUITUA.....	32
3.10. TRIGONOMETRIAKO KONTZEPTU BATZUK.....	33
3.10.1. Pitagorasen teorema	34
3.10.2. Arrazoi trigonometrikoak	34
3.11. HAINBAT ELEMENTU SERIEAN KONEKTATUTA	35
3.12. POTENTZIA KORRONTE ALTERNOKO ZIRKUITUETAN	37
3.13. POTENTZIA-FAKTOREA.....	38

4. KORRONTE ALTERNOA. ZIRKUITU PARALELOAK

4.1. SARRERA.....	41
4.2. INTENSITATEAREN KALKULUA KORRONTE ALTERNOARI PARALELOAN KONEKTATURIKO ZIRKUITUETAN.....	42
4.3. POTENTZIA-FAKTOREAREN GARRANTZIA.....	44
4.4. POTENTZIA-FAKTOREAREN HOBEKUNTZA.....	45

5. ARGITERIA ETA ADIERAZGAILU AKUSTIKOAK

5.1. SARRERA.....	51
5.2. ETENGAILUA.....	51
5.3. KOMMUTADOREA.....	52
5.4. GURUTZAKETA-KOMMUTADOREA	52
5.5. GORITASUN-LANPARAK.....	52
5.5.1. Funtzionamendu-printzipioa	52
5.5.2. Goritasun-lanpara baten osagaiak.....	53
5.5.3. Ezaugarri aipagarrienak.....	54
5.6. LANPARA FLUORESZENTEAK.....	55
5.6.1. Funtzionamendu-printzipioa	55
5.6.2. Lanpara fluoreszenteen osagaiak.....	56
5.6.3. Lanpara fluoreszente arrunten ekipa laguntzailea	57
5.6.4. Lanpara fluoreszentea; ekipoen funtzionamendua	58
5.7. BESTE DESKARGA-LANPARA BATZUK.....	59
5.7.1. Sarrera.....	59
5.7.2. Goi-presioko merkurio-luzunezko lanparak.....	59

5.7.3. Merkurio-lurrunezko lanparen funtzionamendua	60
5.7.4. Halogenuro metalikozko lanparak	61
5.7.5. Argi nahasizko lanparak	61
5.7.6. Sodio-lurrunezko lanparak	62
5.8. ADIERAZGAILU AKUSTIKOAK	63
5.8.1. Txirrina	63
5.8.2. Burrunbagailuak	65

6. MOTOR ELEKTRIKOAK

6.1. SARRERA	67
6.2. MOTOR ELEKTRIKOAK	67
6.2.1. Atalak	68
6.3. MOTOR BATEN OINARRIZKO FUNTZIONAMENDUA	71
6.4. MOTOR TRIFASIKO ASINKRONOAREN FUNTZIONAMENDUA	72
6.5. IRRISTADURA	72
6.6. IZAR- ETA TRIANGELU-KONEXIOAK	73
6.6.1. Izar-konexioa (λ)	74
6.6.2. Triangelu-konexioa (Δ)	74
6.7. MOTOR TRIFASIKOEN ABIOAK	75
6.7.1. Estatorean eragina duten abioak	76
6.7.2. Errotorean eragina duten abioak	81
6.7.3. Abio-motak eta horien ezaugarrien laburpena	83
6.8. MOTOR UNIBERTSALAK	84
6.9. MOTOR MONOFASIKOA	84
6.10. MOTORRAREN EZAUGARRI-PLAKA	84
6.11. MOTOR TRIFASIKO BATEN NORANZKO-ALDAKETA	85
6.12. KORRONTE ALTERNOKO MOTOR BATEN BALAZTA-SISTEMAK	86
6.12.1. Estatoreko hariletan korronte zuzena sartuz egiten den balazta-sistema ...	86
6.12.2. Balaztatze elektromagnetikoa	87
6.12.3. Kontrakorrontezko balaztatze-sistema	88
6.13. BI ABIADURAKO MOTORRAK	88
6.13.1. Haril gainjarriak	88
6.13.2. Dahlander konexioak	89

7. AUTOMATISMOEN ERAGIKETA-ELEMENTUAK

7.1. PULTSADOREAK	91
7.2. IBILTARTE-BUKAERAKO ETENGAILUA	92
7.3. KONTAKTOREA	93
7.3.1. Kontaktua	93
7.3.2. Zirkuitu magnetikoa	94
7.3.3. Harila	94
7.4. ERRELEA	95
7.5. TENPORIZADOREA	95
7.6. HURBILTASUN-DETEKTOREA	97
7.7. ZELULA FOTOELEKTRIKOAK	98
7.8. KONTAGAILUA	99

---

8. GRAFCET METODOA

8.1. SARRERA.....	101
8.2. DEFINIZIOAK.....	101
8.2.1. Etapa	102
8.2.2. Etapari uztarturiko ekintzak.....	102
8.2.3. Trantsizioak	102
8.3. ADIERAZPEN GRAFIKOA ETA GRAFCETEN ARAUAK	103
8.3.1. Ikurrak eta GRAFCETen bilakaera	103
8.3.2. Etapa bakoitzari loturiko ekintzak.....	104
8.3.3. GRAFCETen arauak	104
8.4. ETAPA-JAUZIAK.....	105
8.5. GRAFCET BATEN ADIBIDEA.....	106

---

9. AUTOMATA PROGRAMAGARRIA

9.1. SARRERA.....	110
9.2. BEHARREZKO DEN KABLEATUA.....	111
9.3. AUTOMATA BATEN BARNE-FUNTZIONAMENDUA	114
9.4. SARRERA-IRTEERA ATALA.....	115
9.4.1. Sarrerak.....	115
9.4.2. Irteerak	116
9.5. PROZESU UNITATE ZENTRALA (CPU)	116
9.6. MEMORIA	117
9.6.1. RAM (Random Access Memory)	117
9.6.2. ROM-EPROM.....	118
9.7. AUTOMATA PROGRAMAGARRIEN EGITURA	118
9.8. AUTOMATAREN KANPO-EGITURA	119
9.8.1. Egitura trinkoa	119
9.8.2. Egitura modularra	120
9.9. BARNE-EGITURA	120
9.9.1. Errele laguntzaileak (Internal relay)	121
9.9.2. HR erreleak (Hold Relay)	121
9.9.3. LR erreleak (Link Relay)	121
9.9.4. Tenporizadore eta kontagailuak. TIM/CNT	121
9.10. AUTOMATAREN ZENBAIT ERAGIKETA.....	121
9.10.1. Pasahitza sartzea	122
9.10.2. Programa ezabatzea	122
9.10.3. Elementu baten egoera ikustea	122
9.10.4. Kanal baten egoera ikustea	122
9.10.5. Kanal baten balioa sartzea edo aldatzea	122
9.10.6. Agindu bat tartean sartzea	123
9.10.7. Agindu bat ezabatzea	123
9.10.8. Errorrea edo alarma agertuz gero.....	123
9.10.9. Agindu jakin bat bilatzea.....	123
9.10.10. SCAN denbora ikustea	124
9.10.11. Programaren egiaztapena.....	124
9.10.12. Noranzkoa hautatzea.....	124
9.11. PROGRAMATZE-ADIBIDEAK	125

---

10. MUNTATZE PRAKTIKOAK

10.1. ARGITERIA-PRAKTIKAK	129
10.2. AUTOMATISMO-PRAKTIKAK.....	129